

Nr 78

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa med den norska nationalgåvan svenskhemmet Voksenåsen sammanhängande frågor.

(2:a avd.)

I propositionen nr 88 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1960, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att såsom svensk statsegendom mottaga den norska nationalgåvan svenskhemmet Voksenåsen, dels till Stipendieverksamhet vid svenskhemmet Voksenåsen för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor, dels ock till Lån till Svensk-norska samarbetsfonden för budgetåret 1960/61 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 55 000 kronor.

I propositionen, till vilken i huvudsak torde få hänvisas, lämnas (s. 2—10) en redogörelse för bakgrunden till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Av denna redogörelse framgår, att Norge genom samfällda insatser av stat, organisationer och enskilda önskat att såsom en nationalgåva till Sverige överlämna svenskhemmet Voksenåsen i Oslo. Denna anläggning, som är belägen cirka fem minuters promenad från Voksenkollens station på Holmenkollbanen med storartad utsikt över Oslo och Oslofjorden, är avsedd att främja svensk-norsk förståelse genom att vara ett hem såväl för enskilda svenskar, för kurser, möten och konferenser som, med beaktande av hemmets ändamål, jämväl för norrmän i den utsträckning så finnes önskvärt. Anläggningen — som omfattar 48 sovrum, personalbostäder, matsal och kök dimensionerade för minst 100 gäster, sällskapsrum, föreläsningssal, biblioteksrum samt studiecirkelrum — förutsättes bli överlämnad i helt färdiginrett skick. Några kostnader å svensk sida för uppförandet, inredningen och utrustningen av anläggningen är sålunda icke att räkna med. Invigningen och det slutliga överlämnandet har avsetts äga rum hösten 1960.

En av Kungl. Maj:t för övervägande av olika med nationalgåvan förknippade spørsmål tillsatt kommitté har med skrivelse den 8 februari 1960 överlämnat en *promemoria* i ämnet. Över promemorian har yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, byggnadsstyrelsen, Föreningen Norden och Svensk-norska samarbetsfonden.

Departementschefen anför för sin del inledningsvis följande.

Denna generösa norska nationalgåva till vårt land motser vi med den största uppskattning och tacksamhet. Det är min bestämda övertygelse, att svenskhemmet Voksenåsen kommer att spela en betydelsefull och stimulerande roll i arbetet för ökad förståelse mellan de båda folken genom att bli en mötesplats inte enbart för svenskar utan för både norrmän och svenskar och för både organisationer, yrkesgrupper och enskilda.

I och med överlämnandet av anläggningen blir densamma svensk statsegendom. Den bör följaktligen invärderas på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond, varför underhållskostnaderna för anläggningen kommer att belasta nämnda fond.

Departementschefen redovisar härefter sitt ställningstagande till olika av förutnämnda kommitté aktualiserade spörsmål. I detta avseende må följande nämnas här.

Kommittén har med avseende på *förvaltningen av Voksenåsen* föreslagit, att verksamheten skall drivas av Svensk-norska samarbetsfonden genom en av denna tillsatt särskild direktion, i vilken skall ingå även norrmän, utsedda efter förslag av Svensk-norska samarbetsfondens norska motsvarighet, Fondet för svensk-norsk samarbaid. Departementschefen finner den föreslagna anordningen ändamålsenlig och tillstyrker i princip förslaget. Det torde, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser härutinnan, varvid de i ett par remissyttranden framförda synpunkterna i fråga om direktionens sammansättning torde få närmare prövas.

Vad härefter angår *anläggningens ekonomi* understryker departementschefen i likhet med statskontoret önskvärdheten av att rörelsen i möjligaste mån blir självbärande. I vilken utsträckning detta vore möjligt kunde givetvis inte säkert bedömas förrän närmare erfarenheter av verksamheten och besöksfrekvensen vunnits. Departementschefen delar kommitténs uppfattning, att med hemnets karaktär av nationalgåva borde följa, att priserna hölles förhållandevis låga, så att gästerna finge ett intryck av den norska insatsen.

Departementschefen anser vidare i likhet med kommittén ett av kommittén uppgjort och förordat tredje alternativ (jfr prop. s. 8) för driften av anläggningen vara det, som i vart fall för närvarande borde läggas till grund för de ekonomiska övervägandena. Detta alternativ innebär anvisande av dels ett reservationsanslag av 40 000 kronor till 90 stipendier innefattande en månads kostnadsfritt uppehåll å Voksenåsen, dels ock under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 55 000 kronor såsom ett ränte- och amorteringsfritt lån för verksamhetens igångsättande. Det syntes enligt departementschefen önskvärt att, såsom även framhållits av kommittén, en stipendieverksamhet i viss omfattning knötes till Voksenåsen. Det borde emellertid inte ifrågasättas, anser departementschefen, att detta skulle

ske med anlåtande av medel, som de båda svensk-norska samarbetsfonderna redan hade till sitt förfogande. Deras verksamhet torde icke böra ändras på grund av Voksenåsens tillkomst utan i gåvans karaktär syntes ligga, att den avsetts skola utgöra en verklig utvidgning av det hittillsvarande svensk-norska samarbetet. Stipendieanslaget bör enligt departementschefen ställas till förfogande av Svensk-norska samarbetsfonden för att av dess styrelse disponeras till stipendier jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Med hänsyn till sitt nu redovisade ställningstagande till kommitténs förslag förordar departementschefen anvisande för nästa budgetår av ifrågasvarande stipendieanslag av 40 000 kronor och investeringsanslag av 55 000 kronor. Sistnämnda anslag borde närmast ha karaktären av ett driftkapital för verksamhetens igångsättande och ett garantibelopp, därest beläggningsen å Voksenåsen skulle bli mindre tillfredsställande.

Departementschefen föreslår slutligen att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de föreskrifter och i övrigt vidtagna de åtgärder, som erfordrades för nationalgåvans mottagande och utnyttjande för sitt ändamål.

Utskottet. Den generösa gåva som Norge genom anläggningen Voksenåsen velat skänka vårt land ser utskottet som ett praktiskt bevis för styrkan i den sammordiska tanken. Genom sitt syfte kommer detta svenskhem otvivelaktigt att ytterligare bidra till att främja samarbetet och förståelsen mellan Norge och Sverige.

Utskottet får för sin del livligt tillstyrka att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet att mottaga den ifrågasvarande norska nationalgåvan att såsom svensk statsegendom invärderas på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond.

Vad departementschefen förordat med avseende på administrationen av anläggningen har utskottet ansett sig böra biträda.

I likhet med departementschefen finner utskottet det önskvärt att driften vid anläggningen planeras på sådant sätt att rörelsen i möjligaste mån göres självbärande.

Till förslagen om anvisande av ett särskilt stipendieanslag av 40 000 kronor och ett investeringsanslag av 55 000 kronor vill utskottet giva sin anslutning.

Vad departementschefen i övrigt framhållit och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att såsom svensk statsegendom mottaga den norska nationalgåvan svenskhemmet Voksenåsen;

b) till *Stipendieverksamhet vid svenskhemmet Voksenåsen* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor;

c) till *Lån till svensk-norska samarbetsfonden* för budgetåret 1960/61 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 55 000 kronor.

Stockholm den 20 april 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Pålsson, Jacobsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Bertil Petersson, Kaijser och Thorsten Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Jansson i Kalix, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, fröken Olsson, fröken Karlsson, herrar Nihlfors, Larsson i Hedenäset, fru Sjövall, fröken Vinge och herr Helén.
